

**การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะ
โดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์
เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะ
และความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต**

**DEVELOPMENT OF AN ART READING
INSTRUCTIONAL MODEL BY USING THE RASA
THEORY AND THE ANALYTICAL READING
PROCESS TO PROMOTE THE RHYTHM READING
ABILITY AND READING ENGAGEMENT OF
UNDERGRADUATE STUDENTS**

Received: 24 August, 2021

Revised: 4 October, 2021

Accepted: 4 November, 2021

พิณพจน์ คงวิจิตรดี*

Pinpon Kongwijit*

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

* Lecturer in teaching Thai language division, department of curriculum and instruction,
faculty of education, Silpakorn university.

* Email: phinphoneduc@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ ทฤษฎีรัสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะ และความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต และศึกษาผลการใช้รูปแบบที่พัฒนา ขึ้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากรจำนวน 29 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล ที่ได้จากแบบประเมินความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและแบบประเมินความผูกพันใน การอ่าน และใช้การทดสอบสถิติทีแบบ T-test dependent ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบ การสอนฯ มีองค์ประกอบ 4 ประการคือ 1.1) หลักการมี 4 ประการ 1.2) วัตถุประสงค์ คือเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่าน 1.3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน คือ 1.3.1) ขั้นเตรียมความพร้อมในการอ่าน ออกเสียง 1.3.2) ขั้นพิจารณาอารมณ์ของบทอ่าน 1.3.3) ขั้นวิเคราะห์บทอ่านเพื่อเลือกใช้ ศิลปะการอ่าน 1.3.4) ขั้นฝึกอ่านออกเสียง 1.3.5) ขั้นสร้างสรรค์ผลงานการอ่านออกเสียง และ 1.3.6) ขั้นประเมินความสามารถในการอ่านออกเสียง และ 1.4) การวัดและประเมิน ผลโดย การใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและแบบประเมิน ความผูกพันในการอ่าน 2) รูปแบบการสอนฯ สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่าน ทำนองเสนาะของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) รูปแบบการสอนฯ สามารถพัฒนาความผูกพันในการอ่านของนักศึกษา ปริญญาบัณฑิตได้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการสอน ทฤษฎีรัส กระบวนการอ่านวิเคราะห์ การอ่านทำนองเสนาะ ความผูกพันในการอ่าน

Abstract

The objective of this study was to develop an art reading instructional model by using the rasa theory and the analytical reading process to promote the rhythm reading ability and reading engagement of undergraduate students and to study the effect by using this model. The sample was 29 undergraduate students in the first year of Thai language major, faculty of education, Silpakorn university. The data were analyzed by comparing the data from the rhythm reading ability evaluation form and the reading engagement evaluation form and using t-test dependent. The results were as follows: 1) An instructional model consists of 4 elements including 1.1) 4 principles of the developed model, 1.2) objective of the developed model was to promote students' the rhythm reading ability and reading engagement, 1.3) 6 steps of the developed model were 1.3.1) preparing for reading aloud, 1.3.2) considering moods embedded within the texts, 1.3.3) analyzing the texts to select the art of reading, 1.3.4) practicing reading aloud, 1.3.5) creating reading-aloud work, 1.3.6) assessing reading aloud ability, and 1.4) evaluation of the developed model using the rhythm reading ability evaluation form and the reading engagement evaluation form. 2) The developed instructional model could promote the rhythm reading ability of undergraduate students higher than pretest with significant level of .05 3) The developed instructional model could promote the reading engagement of undergraduate students higher than pretest with significant level of .05

Keywords: Instructional Model, Rasa Theory, Analytical Reading Process, Rhythm Reading, Reading Engagement

บทนำ

การอ่านอย่างมีศิลปะนับเป็นกิจกรรมสุนทรีย์อย่างหนึ่ง ในอดีตเรียกการอ่านอย่างมีศิลปะนี้ว่าการอ่านด้วยหู ดังที่ พ.ณ.ประมวญมารค (2502, น. 222) กล่าวว่า “ภาษาของเราเป็นดนตรีอยู่ในตัว ฉะนั้นทุกคนคงมีหูกวีบ้างไม่มากก็น้อย แต่หูนี้ไม่ค่อยได้ฝึกให้แหลม เพราะตามตำราเรียนที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ไม่กล่าวถึงแง่นี้เลย ในการอ่านวรรณคดีเราควรใช้หูประกอบ” สอดคล้องกับแนวคิดของสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ ออยุธยา, ท่านผู้หญิง (2536, น. 26) และ Hildreth (1958, p. 433) ที่ว่าการอ่านคำประพันธ์ในใจจะทำให้รสชาติและความไพเราะของคำประพันธ์นั้นด้อยลง แต่ถ้าอ่านออกเสียงให้ดังฟังชัดย่อมทำให้เสียงสัมผัสจังหวะและทำนองกระทบหูและความคิด จึงจะเกิดรสไพเราะซาบซึ้งในรสคำ

การอ่านทำนองเสนาะเป็นรูปแบบการอ่านอย่างมีศิลปะอย่างหนึ่งของไทย ซึ่งพัฒนามาตั้งแต่ครั้งอดีตดังที่ นันทา ชุนภักดี (2537, น. 5-32) ได้ศึกษาค้นคว้าเชิงประวัติพบว่า การอ่านทำนองเสนาะน่าจะเริ่มมีขึ้นในสมัย กรุงศรีอยุธยาตอนต้น โดยอาจเรียกเป็นการอ่านต่าง ๆ เช่น การอ่านโองการ หรืออ่านกลอน ส่วนคำว่าอ่านทำนองเสนาะน่าจะเริ่มใช้เมื่อการศึกษาของไทยเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน

ในปัจจุบันการอ่านทำนองเสนาะเป็นหนึ่งในสาระการเรียนรู้สำคัญในหลักสูตรผลิตครูภาษาไทยดังมีข้อมูล พบว่า มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ พ.ศ. 2562 (2562, น. 18) ได้ระบุว่า นิสิต/นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย ควรมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกับภาษา และร้อยกรองเพื่อสุนทรีย์ภาพทางภาษาด้วยเหตุนี้ สถาบันการศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตครูภาษาไทย จึงต่างกำหนดให้การอ่านทำนองเสนาะเป็นเนื้อหาหนึ่งในการผลิตบัณฑิตด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย โดยบรรจุไว้ในชื่อรายวิชาที่แตกต่างกัน เช่น ศิลปะการอ่าน การอ่านออกเสียง ร้อยแก้วและร้อยกรอง การอ่านบทประพันธ์และเพลงพื้นบ้าน สุนทรีย์ภาพในบทประพันธ์ไทย ศิลปะการอ่านคำประพันธ์ ศิลปะการอ่านออกเสียงสำหรับครูภาษาไทย การพัฒนาทักษะ การอ่านและการอ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น

แม้การอ่านทำนองเสนาะ จะเป็นเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิต/นักศึกษาที่จะประกอบวิชาชีพครูภาษาไทย เพื่อคาดหวังให้ครูภาษาไทยจะนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ข้อมูลส่วนหนึ่งกลับสะท้อนให้เห็นว่าครูภาษาไทยยังขาดความชำนาญในการอ่านทำนองเสนาะและนักเรียนก็ไม่ให้ความสนใจในการอ่านทำนองเสนาะ ดังผลการวิจัยของบรรพต ศิริชัย (2557, น. 93) ที่พบว่าครูภาษาไทยส่วนหนึ่งไม่สามารถอ่านทำนองเสนาะได้ครบทุกประเภทฉันทลักษณ์ และต้องการพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะ ส่วนนักเรียนก็ไม่เห็นความสำคัญและ

ไม่ให้ความสนใจในการอ่านทำนองเสนาะในระดับมาก อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าผู้เรียนขาดความผูกพันในการอ่านออกเสียงคือไม่เห็นคุณค่าจึงไม่ให้ความสำคัญกับการอ่านออกเสียงเป็นทำนองเสนาะ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลสภาพและปัญหาเบื้องต้นจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 465141 ศิลปะ การอ่าน ซึ่งเป็นวิชาบังคับของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังอ่านทำนองเสนาะโดยไม่คำนึงถึงความหมายของคำประพันธ์ กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถจำทำนองหลักที่เป็นโครงสร้างของการอ่านทำนองเสนาะแต่ละประเภทได้ แต่มักเป็นการอ่านแบบเรียบ ๆ ขาดความเป็นศิลปะ เช่น การเลือกใช้น้ำเสียงที่ไม่เหมาะสมกับตัวบทคำประพันธ์ การเลือกใช้เทคนิคการอ่านทำนองเสนาะไม่เหมาะสม เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวนี้ จึงส่งผลทำให้ความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะของผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง

ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์เป็นแนวทางสำคัญที่สามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ทั้งความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่าน กล่าวคือ ทฤษฎีรสจะช่วยในการวิเคราะห์บทอ่านเพื่อให้เข้าใจถึงอารมณ์และน้ำเสียงของบทร้อยกรอง ดังที่ กุสุมา รักษมณี (2549, น. 200-201) ระบุว่าการใช้ทฤษฎีรสในการวิเคราะห์วรรณคดี คือ การศึกษาความสำเร็จอารมณ์ของผู้อ่านที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านวรรณคดีเรื่องนั้น ตลอดจนภาวะต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยให้เกิดความสำเร็จอารมณ์ รวมถึงความคิดของกวีที่มักเกิดควบคู่กับอารมณ์ การศึกษาวิธีนี้ จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของเรื่อง แนวคิด เจตนาและน้ำเสียงของผู้แต่ง ในขณะที่การอ่านวิเคราะห์ เป็นกระบวนการอ่านเรื่องอย่างละเอียด แล้วพิจารณาความหมาย ความสำคัญและความสัมพันธ์ของเนื้อหา โดยผู้อ่านจะต้องอ่านไตร่ตรองอย่างพินิจพิจารณา (สมพิศ คุศรีพิทักษ์, 2536, น. 628; Sosothikul, 2007, p. 48) เมื่อพิจารณาแนวคิดของทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์ข้างต้น จึงสรุปได้ว่าหากผู้อ่านทำนองเสนาะประยุกต์ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์มาใช้ในการอ่านอย่างมีศิลปะ ก็จะทำให้สามารถเลือกใช้น้ำเสียงและอารมณ์ได้เหมาะสมกับบทร้อยกรองมากขึ้น ทำให้เกิดความไพเราะในการอ่านและยังทำให้ผู้ฟังสามารถซาบซึ้งสุนทริยรสของวรรณคดีไทยได้มาก นับว่าเป็นการเข้าถึงคุณค่าของการอ่านทำนองเสนาะอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การที่ผู้เรียนได้อ่านอย่างพินิจพิจารณาจนเข้าถึงบทอ่านมากขึ้น ยังส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการอ่านซึ่งเป็นคุณลักษณะทางจิตพิสัยได้อีกด้วย ดังที่ Organization for Economic Cooperation and Development (2018) ระบุว่า การเห็นคุณค่าต่อบทอ่านเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความผูกพันในการอ่าน

การประยุกต์ทฤษฎีรอสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์เพื่อการสอนการอ่านอย่างมีศิลปะ จึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะจะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรอสและกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่าน ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย ซึ่งจะเติบโตไปเป็นครูภาษาไทยในอนาคตเป็นผู้ที่เข้าถึงสุนทรียรสของวรรณคดีไทย อันจะนำไปสู่ความรัก ความห่วงหา ความผูกพันในการอ่านวรรณคดีไทยซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญาภาษาที่เป็นศักดิ์ศรีของประเทศไทยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรอสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรอสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรอสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์ที่มีต่อความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนและหลังการทดลอง

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องนี้ มีดังต่อไปนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอน (Instructional Model) คือ การสร้างแบบแผนหรือลักษณะการจัดการเรียน การสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ คือ หลักการ จุดประสงค์ ขั้นตอนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างมีระบบระเบียบตามหลักปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนด (ทิตานา แคมมณี, 2553, น. 220; บุญชม ศรีสะอาด, 2541, น. 140; Joyce, Weil & Calhoun, 2009, p. 7; Saylor, Alexander & Lewis, 1981, p. 271) ซึ่งช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ และช่วยให้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความรู้ ความคิด ทักษะ ค่านิยม วิธีคิดที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีรส (Rasa Theory) คือ ทฤษฎีวรรณคดีของสันสกฤตที่มุ่งศึกษาปฏิกริยาทางอารมณ์อันซับซ้อนที่เกิดจากความรู้สึกทางใจที่มีต่อบทวรรณกรรมนั้น ๆ (Shridevi, 2020, p. 31; Mangattu, 2016, p. 6) การศึกษารส คือ การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดอารมณ์ของตัวละครในบทอ่านซึ่งจะปรากฏอยู่ในถ้อยคำ บทบรรยายหรือบทพรรณนา (กฤษมา รัชชเมณี, 2549, น. 202) เพื่อพิจารณาการประสานกันขององค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) วิภาวะ (Vibava) ซึ่งเป็นสาเหตุ สถานการณ์ หรือเงื่อนไขที่ทำให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ 2) อนุภาวะ (Anubhava) ซึ่งเป็นปฏิกริยาทางการกระทำอันเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากวิภาวะ 3) วยภิจาริภาวะ (Vyabharibhava) ซึ่งเป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว และ 4) สถายิภาวะ (Sthayibhava) ซึ่งเป็นพื้นอารมณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปกติสามัญของมนุษย์อันส่งผลให้เกิดรส (Rasa) ต่าง ๆ ขึ้นภายในใจ การที่ผู้อ่านออกเสียงเข้าถึงรสของบทอ่านย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถอ่านเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ในบทอ่านได้มากขึ้น รวมถึงเห็นคุณค่าของบทอ่านและเกิดเป็นความผูกพันในการอ่าน

3. กระบวนการอ่านวิเคราะห์ (Analytical Reading Process) คือ การอ่านที่ใช้การพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนในการอ่านจนเข้าใจเนื้อหาสาระของบทอ่าน แล้วจึงแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของบทอ่านในด้านรูปแบบการประพันธ์ ใจความหลัก และใจความสนับสนุน จุดมุ่งหมายของการประพันธ์ ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การใช้ภาษา และองค์ประกอบของงานประพันธ์ เพื่อนำไปสู่การค้นหาความหมายและการเข้าใจบทอ่านอย่างลึกซึ้งมากขึ้น การที่ผู้อ่านออกเสียงได้ใช้กระบวนการอ่านวิเคราะห์จะช่วยให้เข้าใจบทอ่าน และเห็นคุณค่าของการอ่านมากขึ้นนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและความผูกพันในการอ่านได้

4. การอ่านทำนองเสนาะเป็นวิธีการอ่านออกเสียงคำประพันธ์ตามลีลาของโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนและร้อยให้มีเสียงสูงต่ำ มีจังหวะสั้นยาว และมีความไพเราะน่าฟังกว่าการอ่านแบบธรรมดา ทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตามไปกับเสียงของทำนองนั้น ๆ การประเมินการอ่านทำนองเสนาะใช้เครื่องมือที่ใช้ประเมินทักษะปฏิบัติ โดยทั่วไปนิยมใช้การประเมินแบบอิงเกณฑ์ ร่วมกับเกณฑ์ประเมินตามสภาพจริงแบบรูบริคซึ่งเป็นมีลักษณะเป็นตารางแสดงคุณสมบัติของการอ่านทำนองเสนาะในระดับต่าง ๆ เพื่อให้การประเมินสามารถวัดได้จริงน่าเชื่อถือและเป็นรูปธรรม

5. ความผูกพันในการอ่าน (Reading Engagement) หมายถึง การมีแรงบันดาลใจเชิงบวกในการใช้กระบวนการทางปัญญาเพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่านอย่างเห็นคุณค่า มีความสนใจและความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน จึงใช้การอ่านจากสื่อหลายประเภท และในวัตถุประสงค์ที่หลากหลายเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตในสังคม การประเมินความผูกพันในการอ่านใช้แบบรายงานตนเองในลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รายละเอียดดังนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน (Research: R1) โดยการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการอ่านออกเสียง การสัมผัสภาษาของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการสอนอ่านอย่างมีศิลปะ การสัมผัสภาษาผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้การอ่านอย่างมีศิลปะ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนแล้ว ทั้งนี้ ผลการประเมินประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วย การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในขั้นนี้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ค่าดัชนีความสอดคล้องเป็น 1.00 ทุกเครื่องมือ)

1.2 พัฒนารูปแบบการสอน (Development: D1) โดยการนำข้อมูลพื้นฐานในข้อ 1.1 มาใช้พัฒนาเครื่องมือดังต่อไปนี้

1.2.1 รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต โดยรูปแบบ การสอนนี้ ผ่านการประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert Ration Scales) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนพบว่า มีคุณภาพในระดับสอดคล้องมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.66-4.88, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.33- 0.50)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ประกอบรูปแบบการสอนดังกล่าวประกอบด้วย คู่มือการใช้รูปแบบการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเครื่องมือประกอบรูปแบบการสอนนี้ ผ่านการประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert Ration Scales) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนพบว่า ทุกเครื่องมือมีคุณภาพในระดับสอดคล้องมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.66-4.88, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.33- 0.50)

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการสอน ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะ แบบประเมินความผูกพันในการอ่าน จากนั้นนำเครื่องมือข้างต้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจพิจารณา ทั้งนี้ ผลการประเมินประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ที่ใช้ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการสอนทุกเครื่องมือมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ค่าดัชนีความสอดคล้องทุกเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

2. วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนที่มีต่อความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่าน มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ (Research: R2) วิธีดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ดำเนินการวิจัยแบบก่อนการทดลอง (Pre-experimental Designs) ซึ่งดำเนินการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนและหลัง การทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2563 จำนวน 29 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 465141 ศิลปะการอ่าน โดยเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยมาจากคำอธิบายรายวิชาศิลปะการอ่านตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย (หลักสูตร 4 ปี) คือ การอ่านออกเสียง คำประพันธ์ประเภทโคลงและฉันท์ ทั้งนี้ คำประพันธ์ประเภทโคลงและฉันท์ที่นำมาใช้เป็นบทอ่านนี้ กำหนดขอบเขตคือคัดเลือกจากวรรณคดีที่มีเนื้อหาเรื่องราวที่เอื้อต่อการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีรส เช่น โคลงจากเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย โคลงจากโคลงภาพพระราชพงศาวดาร ฉันท์จากมัทธนะพาธา ฉันท์จากสามัคคีเภทคำฉันท์ เป็นต้น

2.2 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการสอน (Development: D2) วิธีดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยการศึกษาศามารถในการอ่านทำนองเสนาะและ ความผูกพันในการอ่านของผู้เรียนด้วยเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ (T-test Dependent)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านของนักศึกษปริญาบัณฑิตและอภิปรายผล

ผลการพัฒนารูปแบบการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้รูปแบบการสอนซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 หลักการของรูปแบบการสอน ประกอบด้วยหลักการ 4 ประการคือ 1) ทฤษฎีรสเป็นทฤษฎีทางวรรณคดีที่ให้ความสำคัญกับการศึกษารามณ์ที่ผู้แต่งนำเสนอ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้อ่าน 2) กระบวนการอ่านวิเคราะห์ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีศิลปะให้มีประสิทธิภาพ 3) การอ่านทำนองเสนาะต้องวิเคราะห์บทอ่านอย่างละเอียด เพื่อที่จะเลือกใช้อารมณ น้ำเสียงและศิลปะการอ่านออกเสียงที่เหมาะสม

และ 4) ความผูกพันในการอ่านเกิดจากการพิจารณาบทอ่านอย่างรอบด้านด้วยความสนใจ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงคุณค่าของวรรณคดีที่อ่านมากกว่าการอ่านแบบปกติ ทำให้เกิดความรักและเห็นคุณค่าการอ่าน

1.2 จุดประสงค์ของรูปแบบการการสอน คือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและ ความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

1.3 ขั้นตอนของรูปแบบการสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นเตรียมความพร้อมในการอ่านออกเสียง (Preparing for Reading Aloud) ขั้นตอนนี้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีจิตใจที่สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน เพื่อเตรียมการอ่านออกเสียงในเบื้องต้น โดยการสำรวจชนิดของสารว่าเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกบทอ่านตามความสนใจ แล้วจึงสำรวจเบื้องต้นว่าบทอ่านนั้นเป็นสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร ในกรณีที่ เป็นร้อยกรองให้ทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับท่วงทำนองหลักในการอ่านออกเสียง

2) ขั้นพิจารณาอารมณ์ของบทอ่าน (Considering Moods Embedded Within the Texts) ขั้นตอนนี้ ให้ผู้เรียนศึกษาบทอ่านจนเข้าใจว่าบทอ่านนั้นมีเนื้อหาหรือเรื่องราวเป็นอย่างไร อ่านแล้วเกิดความรู้สึกอย่างไร แล้วจึงไปพิจารณาการใช้ภาษาในบทอ่านว่าส่วนใดที่มีผลต่ออารมณ์ โดยผู้เรียนควรสมมุติตนเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของบทอ่านนั้น เพื่อให้เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของบทอ่านนั้น

3) ขั้นวิเคราะห์บทอ่านเพื่อเลือกใช้ศิลปะการอ่าน (Analyzing the Texts to Select the Art of Reading) ขั้นตอนนี้ เน้นให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วนทั้งในด้านคำและความหมาย จากนั้นให้เลือกใช้เทคนิคการอ่านต่าง ๆ เช่น การเน้นเสียง การแผ่วเสียง การกระแทกเสียง ฯลฯ โดยสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการวิเคราะห์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เพื่อเป็นการขยายความคิด

4) ขั้นฝึกอ่านออกเสียง (Practicing Reading Aloud) ขั้นตอนนี้ ให้ผู้เรียนนำผลการศึกษบทอ่าน ต่าง ๆ มาฝึกอ่านออกเสียงตามประเภทของบทอ่านนั้น ๆ แล้วให้ผู้เรียนได้ประเมินการอ่านของตนเองว่าได้เลือกใช้ศิลปะการอ่านได้เหมาะสมหรือไม่ สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ตรงตามบทอ่านหรือไม่ จากนั้นให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การฝึกอ่านออกเสียงกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

5) ขั้นสร้างสรรค์ผลงานการอ่านออกเสียง (Creating Reading-aloud Work) ขั้นตอนนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประมวลความรู้และความคิดต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานการอ่านออกเสียงจริง โดยผลงานนี้อาจมีลักษณะเป็นคลิปการอ่านก็ได้

6) ชั้นประเมินความสามารถในการอ่านออกเสียง (Assessing Reading Aloud Ability) ชั้นตอนนี้เน้นการประเมินผลงานการอ่านออกเสียง ทั้งจากการประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อนและครู โดยมีลักษณะเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา

1.4 การวัดและประเมินผล คือ การวัดและประเมินความสามารถในการอ่าน ทำนองเสนาะโดยใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะ และประเมินความผูกพันในการอ่านโดยใช้แบบประเมินความผูกพันในการอ่าน

ผลการวิจัยข้างต้นอภิปรายผลได้ว่าทุกองค์ประกอบของรูปแบบการสอนข้างต้นนั้น ล้วนพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาวិเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น เช่น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนและผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ และพบว่า การประเมินและการให้ข้อมูลป้อนกลับรายบุคคล ทำให้เกิดพัฒนาการเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับการสอนอ่านอย่างมีศิลปะ ผู้วิจัยก็ได้นำไปใช้ในการพัฒนาเป็นชั้นตอนที่ 6 ประเมินความสามารถในการอ่านออกเสียง หรือการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีรสก็ได้นำหลักการของทฤษฎีรสมาช่วยแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงที่ผู้เรียนไม่สามารถอ่านสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ตรงตามบทอ่าน ดังจะเห็นได้ว่า ในชั้นที่ 2 พิจารณาอารมณ์ของบทอ่าน (Considering Moods Embedded Within the Texts) ก็สอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีรสที่มุ่งศึกษาความสำเร็จอารมณ์ของผู้อ่านที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านวรรณคดี โดยการพิจารณาอารมณ์ของตัวละครในวรรณกรรมซึ่งจะปรากฏอยู่ในถ้อยคำ บทบรรยายหรือบทพรรณนา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้หลักการของกระบวนการอ่านวิเคราะห์มาใช้ในการพัฒนาขั้นตอนการสอนด้วยดังในชั้นที่ 3 วิเคราะห์บทอ่านเพื่อเลือกใช้ศิลปะการอ่าน (Analyzing the Texts to Select the Art of Reading) เนื่องจากชั้นตอนนี้มุ่งเน้นให้ผู้อ่านพิจารณาบทอ่านทั้งในระดับคำและความหมาย เพื่อนำไปสู่กระบวนการเลือกใช้ศิลปะการอ่านที่ถูกต้องเหมาะสม มีเหตุผล และยังมีการใช้กระบวนการกลุ่มในการร่วมพิจารณาผลการวิเคราะห์บทอ่านด้วย กิจกรรมการสอนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับหลักการของกระบวนการอ่านวิเคราะห์ ดังที่ Adler and Doren (1972, pp. 60-187) และ Conley, Frees and McCall (2019) กล่าวว่ากระบวนการอ่านวิเคราะห์ที่ดี ควรมีเหตุผลประกอบความคิดและควรแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นเป็นการขยายความคิดที่ได้จากการอ่านวิเคราะห์

การอภิปรายข้างต้นจึงแสดงให้เห็นได้ว่าขั้นตอนการสอนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตทั้ง 6 ชั้น ล้วนพัฒนาขึ้นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการของ

ทฤษฎีรส และหลักการของกระบวนการอ่านวิเคราะห์ทั้งสิ้น ดังนั้นขั้นตอนการสอนในรูปแบบการสอนนี้จึงมีหลักการซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ในเชิงวิชาการ จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รูปแบบการสอนนี้ได้รับผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คนในระดับดีมากทุกองค์ประกอบ

2. ผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตและอภิปริญญาผล

ผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตพบว่าคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.52 และคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.03 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะพบว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยข้างต้นอภิปริญญาผลได้ว่าทุกขั้นตอนของรูปแบบการสอนนี้ล้วนส่งเสริมให้นักศึกษาปริญญาบัณฑิตสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะได้ กล่าวคือ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการอ่านออกเสียง (Preparing for Reading Aloud) ขั้นนี้สอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีรสตามที่ กุสุมา รัชมณี (2549, น. 134) กล่าวว่าในการเข้าถึงรสของวรรณกรรม ผู้อ่านจะต้องเป็นผู้มีใจกว้าง ไม่อคติต่อบทอ่านหรือที่เรียกกันว่าเป็นผู้ที่มิ สหฤทัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ R.N. Caine, G. Caine, McClintic and Klimek (2009) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้ของสมองจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าอยู่ในสภาวะที่ผ่อนคลาย มีความสุข ไม่ตึงเครียด ขั้นตอนนี้จึงทำให้เกิด การเรียนรู้การอ่านอย่างมีความสุข ขั้นที่ 2 พิจารณาอารมณ์ของบทอ่าน (Considering Moods Embedded Within the Texts) ขั้นตอนนี้สอดคล้องกับทฤษฎีรสโดยตรง ดังที่ Shridevi (2020, pp. 30-38); Mangattu (2016, pp. 1-10); Higgins (2021, pp. 43-54) และ Chaudhury (1965, pp. 145-149) กล่าวว่า การศึกษารส คือการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดอารมณ์ โดยในบทอ่านจะสังเกตได้จากการใช้ถ้อยคำ บทบรรยายหรือบทพรรณนาว่าส่วนใดมีผลต่ออารมณ์ของตน จึงส่งผลให้สามารถอ่านออกเสียงได้เหมาะสมมากขึ้นสอดคล้องกับที่พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช (2548, น. 34) ระบุว่าการศึกษาบทอ่านตามทฤษฎีรสเป็นปัจจัยหนึ่งในการศึกษาบทอ่านที่ใช้พัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะได้ ขั้นที่ 3 วิเคราะห์บทอ่านเพื่อเลือกใช้ศิลปะการอ่าน (Analyzing the Texts to Select the Art of Reading) ขั้นตอนนี้เน้นกระบวนการอ่าน

วิเคราะห์กับการเลือกใช้ศิลปะการอ่าน ซึ่งเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กัน ดังที่ ลีริอาภา รัชตะหิรัญ (2548, น. 155) ได้ระบุว่าศิลปะการอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการอ่านออกเสียงอย่างมีศิลปะ ดังนั้น ขั้นตอนนี้จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะได้ เห็นได้จากผู้เรียนจะทำสัญลักษณ์ในตัวบทอ่านที่ได้รับเพื่อแทนการใช้ศิลปะการอ่านในลักษณะต่าง ๆ ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกอ่านออกเสียง (Practicing Reading Aloud) ขั้นนี้สอดคล้องกับธรรมชาติของการสอนทักษะปฏิบัติที่เชื่อว่าการฝึกจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ดังที่ทีศนา แชมมณี (2553, น. 51) กล่าวว่าการศึกษาการฝึกหัดหรือการกระทำบ่อย ๆ อย่างเข้าใจจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นโดร์ที่กล่าวถึงกฎของการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกในขั้นตอนนี้จึงมีส่วนพัฒนาการเรียนรู้การอ่านทำนองเสนาะของนักศึกษาได้สังเกตเห็นได้ว่านักศึกษาคือได้รับผลการประเมินการอ่านทำนองเสนาะสูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีการฝึกซ้ำบ่อย ๆ ขั้นที่ 5 สร้างสรรค์ผลงานการอ่านออกเสียง (Creating Reading-aloud Work) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญในการสอนทักษะปฏิบัติทางภาษา โดยให้ผู้เรียนต้องประมวลองค์ความรู้และความเข้าใจทั้งหมดเกี่ยวกับบทอ่านมาใช้จริง ขั้นตอนนี้จะสัมพันธ์กับขั้นที่ 6 ประเมินความสามารถในการอ่านออกเสียง (Assessing Reading Aloud Ability) เพราะผู้เรียนต้องนำผลงานการอ่านมาสู่กระบวนการประเมิน ทั้งการประเมินตนเองว่าผลงานการอ่านสามารถสื่ออารมณ์ซึ่งทำให้เกิดรสไปยังผู้ฟังได้จริงหรือไม่ มีประเด็นใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข รวมถึงการประเมินโดยเพื่อนซึ่งพินดา วราสุนันท์ (2558) กล่าวว่าทำให้ข้อมูลป้อนกลับโดยเพื่อน (Peer Feedback) เป็นวิธีการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว รวมถึงเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบมิตร ขั้นตอนของการประเมินเช่นนี้ทำให้ผู้เรียนไม่เครียดและส่งเสริมความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะด้วย

การอภิปรายข้างต้นจะเห็นได้ว่าทุกขั้นตอนของรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีสร่วมกับกระบวนการอ่านวิเคราะห์สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

3. ผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีสร่วมกับกระบวนการอ่านวิเคราะห์ที่มีต่อ ความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตและอภิปรายผล

ผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีสร่วมกับกระบวนการอ่านวิเคราะห์ที่มีต่อ ความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตพบว่าคะแนนความผูกพันในการอ่านก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.50 และคะแนนความผูกพันในการอ่านหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 87.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 18.05 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

ความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะหลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยข้างต้น อภิปรายผลได้ว่ารูปแบบการสอนนี้มีขั้นตอนการสอนที่ส่งเสริมความผูกพันในการอ่าน กล่าวคือ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการอ่านออกเสียง (Preparing for Reading Aloud) ขั้นตอนนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เลือกบทอ่านตามความสนใจและจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ivey and Johnson (2015, pp. 297-327) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกบทอ่านที่สนใจ มีการจัดบรรยากาศทางอารมณ์ที่ส่งเสริมการอ่าน จะส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะการอ่านและความผูกพันในการอ่านสูงขึ้น ขั้นที่ 2 พิจารณาอารมณ์ของบทอ่าน (Considering Moods Embedded Within the Texts) และขั้นที่ 3 วิเคราะห์บทอ่านเพื่อเลือกใช้ศิลปะการอ่าน (Analyzing the Texts to Select the Art of Reading) ซึ่งสองขั้นตอนนี้มุ่งเน้นการศึกษาการใช้ภาษา รสคำ รสความของบทอ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วน ก็จะส่งผลต่อความผูกพันในการอ่านของผู้เรียนดังเห็นได้ว่าผู้เรียนจะให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการวิเคราะห์ภาษามากขึ้น ซึ่งแตกต่างไปจากก่อนเรียนที่ผู้เรียนจะข้ามขั้นตอนนี้ไปในการอ่านออกเสียง Ochaba (2021) ระบุว่า การอ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วนนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการอ่าน อีกทั้งการอ่านละเอียดนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงคุณค่าของบทอ่านมากขึ้น Organization for Economic Cooperation and Development, 2018) ระบุว่าหากผู้เรียนเห็นคุณค่าของ การอ่านก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความผูกพันในการอ่านเช่นกัน ขั้นที่ 4 ฝึกอ่านออกเสียง (Practicing Reading Aloud) มีขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านร่วมกันซึ่งทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกนี้ก็สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาความผูกพันในการอ่านด้วย ดังที่ Mucherah, Finch and Smith (2014, pp. 93-110) ได้ดำเนินการวิจัยและพบว่าบรรยากาศการเรียนรู้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความผูกพันในการอ่าน ขั้นที่ 5 สร้างสรรค์ผลงานการอ่านออกเสียง (Creating Reading-aloud Work) และขั้นที่ 6 ประเมินความสามารถในการอ่านออกเสียง (Assessing Reading Aloud Ability) ซึ่งสองขั้นตอนนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำผลงานการอ่านออกเสียงมาประเมินด้วยการประเมินโดยตนเองและโดยเพื่อนก็มีส่วนในการพัฒนาความผูกพันในการอ่าน เพราะการประเมินด้วยบรรยากาศของกัลยาณมิตรจะทำให้ผู้เรียนมีเจตคติเชิงบวกต่อการอ่านอย่างมีศิลปะมากขึ้น

การอภิปรายข้างต้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรสร่วมกับกระบวนการอ่านวิเคราะห์มีขั้นตอนที่สามารถพัฒนาความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้ สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์ มีองค์ประกอบ 4 ประการคือ 1) หลักการมี 4 ประการ 2) วัตถุประสงค์คือเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่าน 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมความพร้อมในการอ่านออกเสียง ขั้นพิจารณาอารมณ์ของบทอ่าน ขั้นวิเคราะห์บทอ่านเพื่อเลือกใช้ศิลปะการอ่าน ขั้นฝึกอ่านออกเสียง ขั้นสร้างสรรค์ผลงานการอ่านออกเสียง และขั้นประเมินความสามารถในการอ่านออกเสียง และ 4) การวัดและประเมินผลโดยการใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและแบบประเมินความผูกพันในการอ่าน ผลของการใช้รูปแบบการสอนข้างต้นสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยนี้ จึงเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนระดับอุดมศึกษาในการอ่านพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการพัฒนา รูปแบบ การสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้แนวคิดหรือทฤษฎีทางการละครมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะ เนื่องจากแนวคิดหรือทฤษฎีละครบางส่วนสามารถนำมาใช้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในบทอ่านมากขึ้น เช่น การใช้กิจกรรม Reader Theatre หรือ กิจกรรม Choral Reading เป็นต้น อีกทั้ง ควรมีการนำรูปแบบการสอนนี้ไปขยายผลกับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วศึกษาผลที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการนำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้ในวงกว้างมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กุลสุมา รัชษมณี. (2549). *การวิเคราะห์วรรณคดีไทยตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการตำราภาษา-จารึก ลำดับที่ 1 ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แชมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทา ขุนภักดี. (2537). *ลักษณะเฉพาะของการอ่านทำนองเสนาะ* (รายงานผลการวิจัย) (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บรรพต ศิริชัย. (2557). การสอนอ่านทำนองเสนาะในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต กรุงเทพมหานคร. *วารสารสถาบัน วัฒนธรรมและศิลปะ*, 16(1), 93-104. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/30528/27117>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *การพัฒนาการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. (2562, 6 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 56 ง. หน้า 12-39.
- พ.ณ. ประมวลumarค. (2502). อ่านวรรณคดีด้วยหู ใน *การประชุมวรรณคดีวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องลิลิตพระลอและกำสรวลศรีปราชญ์* (หน้า 1-25). พระนคร: แพร่พิทยา.
- พรทิพย์ ศิริสมบุญณเวช. (2548). *เสนาะทำนองครรลองวรรณกรรม: ศิลปะการอ่านสำหรับครูภาษาไทย* (เอกสารประกอบการสอนวิชา 2701413 ศิลปะการอ่าน). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินดา วราสุนันท์. (2558). การพัฒนาผู้เรียนด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(1), 33-40. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/99272/77147>
- สมพิศ คูศรีพิทักษ์. (2536). กระบวนการอ่านเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย หน่วยที่ 9-15* (พิมพ์ครั้งที่ 15, น. 626). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ ออยุธยา, ท่านผู้หญิง. (2536). ในหลวงกับวัฒนธรรม ใน *สดุดีบุคคลสำคัญ เล่ม 12* (หน้า 37-42). กรุงเทพฯ: สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

- ลิริอาภา รัชตะหิรณ. (2548). *ศิลปะการอ่าน (เอกสารประกอบการสอนวิชา 465141 ศิลปะการอ่าน)*. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- Adler, M. J., & Doren, C. V. (1972). *How to read a book*. New York: Simon and Schuster.
- Caine, R. N., Caine, G., McClintic, C., & Klimek, K. J. (2009). *12 brain/mind learning principle in action* (2nd ed.). California: Corwin.
- Chaudhury, P. J. (1965). The theory of Rasa. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 24(1), 145-149. Retrieved from <https://academic.oup.com/jaac/article-abstract/11/2/147/6331726?redirectedFrom=fulltext>
- Conley, K., Frees, M., & McCall. (2019). *Foundation of analytical reading*. Retrieved from <http://fir.ferris.edu:8080/xmlui/bitstream/handle/2323/6229/OER%20TEXTBOOK%20READ%20175.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Higgins, K. M. (2021). An alchemy of emotion: Rasa and aesthetic breakthroughs. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 65(1), 43-54. Retrieved from <https://academic.oup.com/jaac/article/65/1/43/5957636>
- Hildreth, G. (1958). *Teaching reading*. New York: Henry Holt and Company.
- Ivey, G., & Johnston, P. H. (2015). Engaged reading as a collaborative transformative practice. *Journal of Literacy Research*, 47(3), 297-327. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1086296X15619731>
- Joyce, B, Weil, M., & Calhoun, E. (2009). *Model of teaching* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Mangattu, M. (2016). Bharata's Rasa Sutra and the theory of Rasa Dhvani. In *Conference: Indian Aesthetics for the Perplexed* (pp.1-10). Kerala: St Antony's College.

- Mucherah, M., Finch, H., & Smith, V. (2014). Exploring the relationship between classroom climate, reading motivation, and achievement: A look into 7th grade classrooms. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 8(1), 93-110. Retrieved from <https://www.ijlter.org/index.php/ijlter/article/view/166>
- Ochaba, K. (2021). *Increasing student engagement with close-reading*. Retrieved from <https://www.hightechhigh.org/teachercenter/change-packages/increasing-student-engagement-with-close-reading/>
- Organization for Economic Cooperation and Development. (2018). *PISA 2018 Reading frameworks*. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5c07e4f1en.pdf?expires=1620549374&id=id&ac-name=guest&checksum=E7620C79514C855A1F84F8E8CE5F7ADE>.
- Saylor, J. G., Alexander, W., & Lewis, A. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Shridevi, P. G. (2020). Bharata Muni's concept of rasa. *International Journal of Multidisciplinary Research*, 6(2), 30-38. Retrieved from http://www.epitomejournals.com/VolumeArticles/FullTextPDF/443__Research__Paper.pdf
- Sosothikul, R. (2007). *How to improve your reading*. Bangkok: Chulalongkorn University.